

รูปแบบดำเนินชีวิตกับพฤติกรรมการใช้วัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line
ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดพิษณุโลก
Lifestyle and Line Communicative Innovation in Smartphone's Usage
Behavior of Undergraduate Students in Phitsanulok Province

เอกรงค์ ปันพงษ์*

Akkarong Punpong

พิชญาพร ประครองใจ*

Phitchayaporn Prakrongjai

สิรินทร์ คงสง**

Sikarint Kongsong

Received : September 25, 2018

Revised : January 7, 2019

Accepted : March 13, 2019

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาลักษณะทางประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิต พฤติกรรมรวมถึงความสัมพันธ์ของการใช้วัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา การวิเคราะห์องค์ประกอบสถิติอนุมานจะใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกิจกรรม ด้านความสนใจ และด้านความคิดเห็น โดยสามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ 2) ปัจจัยด้านความบันเทิง สนุกสนาน 3) ปัจจัยด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรูหรา 4) ปัจจัยด้านสุขภาพ และความสวยงาม 5) ปัจจัยด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต และ 6) ปัจจัยด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม รูปแบบการดำเนินชีวิต 5 ด้าน ยกเว้นด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในด้านของเหตุผลที่ใช้ Application : Line ความถี่ในการใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : รูปแบบการดำเนินชีวิต / พฤติกรรมการใช้วัตกรรมการสื่อสาร

*อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Lecturer in Communication Arts Program Faculty of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University

**อาจารย์ประจำหลักสูตรเศรษฐศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Lecturer of Economics Program Faculty of Management Science Pibulsongkram Rajabhat University

ABSTRACT

The main objective of this research was investigate the demographic lifestyle behavior and relationship of line Communicative innovation in smart phone's usage behavior of undergraduate students in Phitsanulok Province from 400 students. The data were analyzed by 1) Descriptive statistics and 2) Factor Analysis. 3) In the part of Inferential statistics to determine was Pearson's Correlation coefficient. The result indicated that : The three types of lifestyle such as activities behaviors and opinions can be categorized in 6 factors it was 1) Computer Technology's factors 2) Entertainment's factor 3) The tasteful luxurious and comfort's factor. 4) Health and beauty's factor 5) Education Family and Living's factor and 6. Public Social Activities Factors 5 sides of lifestyle excepted Public Social Activities Factors had related with the behavior in the reason using the Application: Line, the frequency to used Application: Line and average time per day to used Application: Line significantly.

Keywords : Lifestyle / Communicative Innovation's Usage Behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การสื่อสารด้วยการสนทนาผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีองค์ประกอบหลัก คือ เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์ โดยเรียกการสื่อสารแบบนี้ว่า การสื่อสารผ่านสื่อกลางคอมพิวเตอร์ (CMC--Computer Mediated Communication) ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง (two-way communication) ที่ปราศจากมิติทางด้านกาลและเทศะ (time & space) ดังนั้น การใช้ถ้อยคำในการสื่อสารหรือวัฒนธรรมในการแสดงออกก็จะมีคุณสมบัติเฉพาะตามกลุ่มนั้น ๆ และในสถานการณ์การสื่อสารที่มีความเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเช่นนี้ ผู้สื่อสารจำเป็นต้องสร้างบรรทัดฐานทางสังคม (social norms) และกฎ (rules) ขึ้นมาเพื่อใช้ควบคุมการสื่อสารภายในกลุ่ม (Panyana, 2014)

เครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารหลักในปัจจุบัน คือ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งมีลักษณะเป็นคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ย่อม โดยในที่นี้จะกล่าวถึง กลุ่มของโทรศัพท์สมาร์ทโฟน นอกจากใช้โทรศัพท์แล้วยังสามารถใช้ทำกิจกรรมอื่นๆ ได้อย่างรวดเร็ว เช่น การทำธุรกรรมทางการเงิน การค้นคว้าหาข้อมูล หรือแม้แต่อำนวยความสะดวกในด้านบันเทิงไม่เว้นเป็นการชมภาพยนตร์ ฟังเพลง หรือเล่นเกม เป็นต้น จากที่กล่าวไว้ทั้งหมดนี้ผู้ใช้สมาร์ทโฟนสามารถใช้สมารถกระทำได้แบบไม่เสียค่าใช้จ่ายเมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้สมาร์ทโฟนด้วยกันโดยมีเงื่อนไขง่ายๆ ดังนี้

1. ผู้ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนจะต้องติดตั้ง Application ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เช่น Whats App, Skype, Line หรือ Tango เป็นต้น
2. ผู้ใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนจะต้องมีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต เช่น การใช้ 3G, 4G หรือ Wi-Fi เป็นต้น โดยต้องเสียค่าใช้จ่ายการใช้บริการให้กับเครือข่ายโทรศัพท์นั้นๆ แต่หากเป็นการเชื่อมต่อด้วย Wi-Fi ผู้ใช้สามารถใช้งานได้ตามสถานที่ต่างๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย เช่น ร้านกาแฟ ร้านอาหาร และห้างสรรพสินค้า

ทั้งนี้ Application ที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและสื่อสังคมออนไลน์ยอดนิยมที่มีจำนวนผู้ใช้ทั่วโลกเกินกว่า 100 ล้านคน และเฉพาะที่เป็นคนไทยถึง 15 ล้านคน (Dailynews Online, 2013) คือ “ไลน์” (Line) ที่ผ่านมาไลน์ได้รับรางวัลระดับโลกต่างๆ มากมาย อาทิ รางวัล iF ดีไซน์, รางวัล AMD Digital Contents และรางวัล iTunes ยอดเยี่ยมประจำปี 2555 : อันดับ 1 ประเภทฟรีแอปพลิเคชัน (ประเทศญี่ปุ่น) นอกจากนี้ สถิติบ่งบอกว่า จำนวนสมาชิกในการเชื่อมต่อของ Line เพิ่มขึ้นสูงอย่างต่อเนื่อง หากนับตั้งแต่ปีที่ก่อตั้ง คือ ปี 2554 Line

มีสมาชิกไม่ถึง 1 ล้านคน แต่ในปี 2556 Line มีสมาชิกสูงถึง 230 ล้านคนโดยประเทศญี่ปุ่นมีผู้ใช้ จำนวน 47 ล้านคน รองลงมา คือ ประเทศไทย จำนวน 18 ล้านคน ประเทศไต้หวัน จำนวน 17 ล้านคน และประเทศอื่นๆ อีกจำนวน 29 ล้านคน ในระยะเวลาเพียง 24 เดือน หลังจากการเปิดให้บริการ

จากความสำคัญและประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจที่ผู้วิจัยมีความสนใจในการศึกษาวิเคราะห์ลักษณะประชากร รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ซึ่งมีความนิยมในการใช้โทรศัพท์สมาร์ทโฟนอย่างมาก (Cherdchusin & Yenjabok, 2014) ซึ่งเน้นไปในกลุ่มมหาวิทยาลัยในเขตจังหวัดพิษณุโลก ทั้งนี้เพื่อให้ทราบถึงความต้องการที่แท้จริง ความสนใจ และพฤติกรรมต่างๆ ที่มีการประยุกต์ใช้วัตรกรรมดังกล่าวเพื่อประโยชน์ในการดำเนินชีวิตด้านต่างๆ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อองค์กรภาครัฐกิจหรือหน่วยงานที่มีความสนใจในกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงลักษณะประชากรศาสตร์ของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก ที่ใช้บริการวัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก
3. เพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในเขตจังหวัดพิษณุโลก

สมมติฐานการวิจัย

รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) ซึ่งมีรูปแบบการศึกษาในเชิงสำรวจ (survey research) แบบวัดผลครั้งเดียว (one-shot case study) ควบคุมไปกับการใช้แบบสอบถาม (questionnaire)

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีในจังหวัดพิษณุโลก จำนวนทั้งสิ้น 29,977 คน โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สูตรการคำนวณของ ทาโร ยามาเน่ (Prasitratthasin, 2007) โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ร้อยละ 95 ค่าระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกินร้อยละ 5 หรือระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยคำนวณออกมาได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ได้ใช้การแบ่งแบบสอบถามโดยคิดเป็นสัดส่วนเปอร์เซ็นต์ต่อประชากรทั้งหมดนำเสนอตั้ง ตารางที่ 1

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยคือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่สร้างตามแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการดำเนินชีวิต AIO กล่าวคือ รูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านตัวบุคคล (Personal) ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านอื่นๆ ด้วยรูปแบบการดำเนินชีวิตนั้นก็คือลักษณะของความเป็นอยู่ที่แสดงถึงการใช้เวลาของแต่ละคนว่าเป็นอย่างไร (Activities) การให้ความสนทนากับสภาพแวดล้อมรอบตัว (Interests) และความคิดเห็น (Opinions) โดยมีทั้งหมด 3 รูปแบบ (Kotler, 2002) ซึ่งมีคำถามทั้งแบบปลายปิดและปลายเปิด

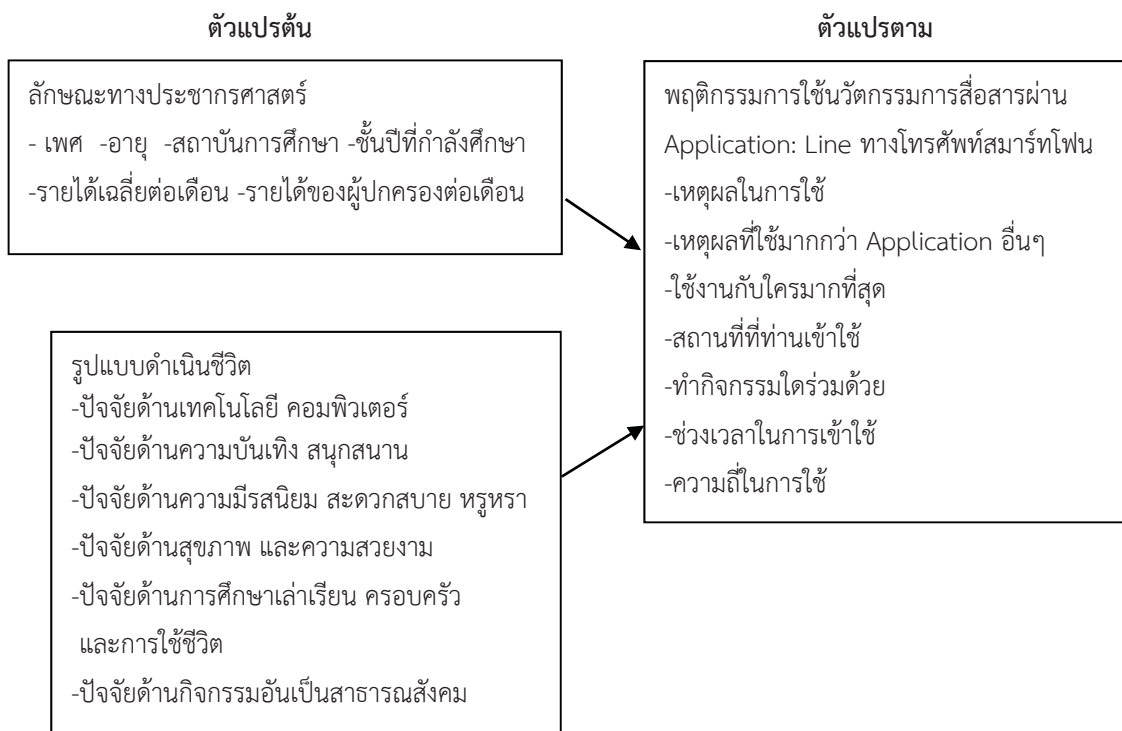
ตารางที่ 1 จำนวนแบบสอบถามที่ต้องแจกคิดเป็นเปอร์เซ็นต์และเทียบกับจำนวนชุด

มหาวิทยาลัย	จำนวนนักศึกษา	ร้อยละ	เทียบกับ 400 ชุด
มหาวิทยาลัยนเรศวร	18,636	62.17	249
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม	7,999	26.68	106
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา	1,689	5.63	23
มหาวิทยาลัยพิษณุโลก	1,653	5.51	22
Total	29,977	100	400

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาได้แก่ ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์ปัจจัย เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการดำเนินชีวิตในแต่ละด้านว่าประกอบด้วยกี่ปัจจัย และปัจจัยใดบ้าง รวมทั้งแต่ละปัจจัยประกอบด้วยข้อใดบ้าง
3. การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมาน เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ได้แก่ การทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Correlation เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่าง 2 ตัวแปร (Bivariate Correlation) (Wilakchai, 2009)

กรอบแนวคิด

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัย รูปแบบดำเนินชีวิต กับพฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก มีประเด็นที่ควรสรุปผลแบ่งเป็นสี่ส่วนดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากรศาสตร์

จากการศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน กลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61 มีอายุระหว่าง 18-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.5 ศึกษาอยู่มหาวิทยาลัยนเรศวร คิดเป็นร้อยละ 62.5 ศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 1 คิดเป็นร้อยละ 33 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 - 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 42.3 และส่วนใหญ่มีผู้ปกครองที่มีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.5

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้วัตรกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษาในเขตจังหวัดพิษณุโลก

จากการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเหตุผลที่ใช้ Application : Line เพื่อร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น สนทนากับเพื่อน (Chat) คิดเป็นร้อยละ 24 เหตุผลที่ใช้ Application: Line มากกว่า Application อื่น ๆ ในแง่ของการใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน คิดเป็นร้อยละ 50.5 บุคคลที่มีการสนทนาผ่าน Application : Line ส่วนใหญ่เป็นเพื่อน คิดเป็นร้อยละ 54.3 สถานที่ที่ใช้ Application : Line ส่วนใหญ่คือใช้ที่บ้าน/หอพัก คิดเป็นร้อยละ 57.5 การทำกิจกรรมอื่น ๆ ร่วมด้วยในขณะที่มีการใช้ Application : Line ส่วนใหญ่ คือ รับสื่ออื่น ๆ ไปด้วย อาทิ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 39.8 ช่วงเวลาในการเข้าใช้ Application : Line มากที่สุด คือ 18.01 - 21.00 น. คิดเป็นร้อยละ 40.5 ส่วนใหญ่มีการใช้งาน Application : Line มากกว่า 7 ครั้งต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 67.3 ส่วนใหญ่มีเวลาใช้งาน Application : Line มากกว่า 5 ชั่วโมงต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 46.8

ส่วนที่ 3 รูปแบบการดำเนินชีวิต

การศึกษาในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยผลการศึกษาแบ่งได้ดังนี้

- รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านกิจกรรม

กิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ใช้เวลาพักผ่อนในการฟังเพลงและชมภาพยนตร์ ($\bar{X} = 4.23$) ทำกิจกรรมตามประเพณี ($\bar{X} = 4.18$) และหลังเลิกเรียนทำนกลบที่พักทันทีเสมอ ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้น้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ($\bar{X} = 2.86$) ซื้อสินค้าเทคโนโลยี ที่ออกรุ่นใหม่ล่าสุด ($\bar{X} = 2.89$) และเลือกเดินดูสินค้า/ซื้อสินค้าที่มีหย่อเพื่อป้องกันภัยของสังคมของตนเอง ($\bar{X} = 2.95$) ตามลำดับ

- รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความสนใจ

ความสนใจที่กลุ่มตัวอย่างให้มากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ สนใจและเอาใจใส่สุขภาพคนในครอบครัว ($\bar{X} = 4.20$) สนใจข้อมูลท่องเที่ยวเกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา ป่าไม้ ($\bar{X} = 4.0925$) และสนใจในเรื่องการเรียนเป็นอันดับหนึ่งของชีวิต ($\bar{X} = 4.06$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างให้ความสนใจน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ เลือกซื้อสินค้าและบริการผ่านทางอินเทอร์เน็ต/เว็บไซต์ ($\bar{X} = 2.86$) สนใจในการซื้อสินค้าและบริการผ่านทาง Application : Line มากกว่าซื้อจากร้านค้า ($\bar{X} = 2.90$) และสนใจธรรมะ การปฏิบัติธรรม ($\bar{X} = 3.23$) ตามลำดับ

- การดำเนินชีวิตด้านความคิดเห็น

ความคิดเห็นที่กลุ่มตัวอย่างมีมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งเป็นหน้าที่สำคัญที่ทุกคนควรปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.18$) ค่าปรึกษาของครอบครัวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของท่านมากกว่าเพื่อน ($\bar{X} = 4.07$) และควรช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ทุกครั้งที่มีโอกาส ($\bar{X} = 4.00$) ตามลำดับ ส่วนกิจกรรมที่กลุ่มตัวอย่างจัดสรรเวลาให้น้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การซื้อสินค้าที่มีหยั้อ ราคาแพง ถือเป็นการใช้เงินอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 2.67$) สินค้าเทคโนโลยีรุ่นล่าสุดย่อมมีฟังก์ชันการใช้งานที่ดีกว่าเดิมและคุ้มค่ากับราคา ($\bar{X} = 3.11$) และการใช้เวลาว่างในการเล่นอินเทอร์เน็ตเป็นการเสียเวลา ($\bar{X} = 2.89$) ตามลำดับ

เมื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรและจัดกลุ่มรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 3 ด้าน พบว่า สามารถจัดกลุ่มปัจจัยได้ 6 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ โดยกลุ่มนี้จะใช้คอมพิวเตอร์เพื่อเข้าสู่โปรแกรมอินเทอร์เน็ตในการสื่อสารระหว่างเพื่อนหรือบุคคลอื่น ๆ นอกจากนี้ ยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้าสิ่งต่าง ๆ เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน เพื่อความบันเทิง เพื่อแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เป็นต้น
2. ปัจจัยด้านความบันเทิง สนุกสนาน โดยกลุ่มนี้ชอบความสนุกสนาน ความบันเทิง แม้กระทั่งเรื่องราวที่เป็นสาระก็ควรที่จะเป็นสาระคดีในรูปแบบที่สนุกสนาน
3. ปัจจัยด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หุหร่า โดยกลุ่มนี้ชอบความสะดวกสบายที่อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตและชอบทำกิจกรรมต่าง ๆ และแสวงหาสิ่งที่ทำให้ชีวิตตนเองดูดี มีระดับในสายตาของคนรอบข้าง
4. ปัจจัยด้านสุขภาพ และความสวยงาม โดยกลุ่มนี้ชอบการออกกำลังกาย เน้นสุขภาพ และรักความสวยงามในการดูแลร่างกายของตัวเอง
5. ปัจจัยด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต โดยกลุ่มนี้มีการวางแผนของตนเองไม่ว่าจะเป็นเรื่อง การใช้ชีวิตในอนาคต การใช้ชีวิตคู่ และสนใจที่จะศึกษาเล่าเรียนในระดับที่สูงขึ้น โดยอย่างน้อยต้องศึกษาให้สำเร็จในระดับปริญญาตรี
6. ปัจจัยด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม โดยกลุ่มนี้จะให้ความสนใจ ร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม เช่น กิจกรรมตามประเพณี ศาสนา เป็นต้น

ส่วนที่ 4 การทดสอบสมมติฐาน

จากการศึกษาสมมติฐานการวิจัย ได้ผลดังต่อไปนี้

สมมติฐาน : รูปแบบการดำเนินชีวิตและพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์มือถือของนักศึกษามีความสัมพันธ์กัน

โดยในรายข้อพบข้อที่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุผลที่ใช้

Application : Line ความถี่ในใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความบันเทิง สนุกสนาน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในใช้งาน

Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิตด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หุหร่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเหตุผลที่ใช้

Application : Line ความถี่ในใช้งาน Application : Line และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านสุขภาพ และความสวยงาม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านการศึกษาเล่าเรียน และการใช้ชีวิต มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

รูปแบบการดำเนินชีวิต ด้านด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ในการใช้งาน Application : Line โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ช่วงอายุระหว่าง 18-20 ปี และส่วนใหญ่ทำการศึกษายู่ในชั้นปีที่ 1 มากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Srisutthipan (2002) ที่กล่าวว่า กลุ่มตัวอย่างช่วงอายุดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นผู้ที่อยู่ช่วงอายุของคนรุ่นใหม่ ที่มีการยอมรับเทคโนโลยีต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่องแบบแผนการดำเนินชีวิตของนักศึกษา (Thammasat, Business School, Business Research Center, 1999) ที่พบว่า คนกรุงเทพฯ มีรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบกลุ่มหนุ่มสาวไฮเทค ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 13.4 จากกลุ่มตัวอย่าง 2,000 คน คนกลุ่มนี้จะมีอายุระหว่าง 18 - 30 ปี

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แม้จะกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 2,001 - 5,000 บาท ซึ่งอาจมีรายได้ส่วนตัวไม่มากพอที่จะซื้อโทรศัพท์ส่วนตัวได้ แต่ก็มีแหล่งที่มาของรายได้มาจากบิดา - มารดา ซึ่งอาจวิเคราะห์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่มี บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองที่มีรายได้ประจำที่แน่นอน (10,001-20,000 บาท) ทำให้ความสามารถในการเข้าถึงการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟนได้ง่าย ซึ่งเมื่อวิเคราะห์จากผลการวิจัยในเรื่องของพฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน พบว่า การที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใช้บริการเครือข่ายสังคมออนไลน์ทุกวัน แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีกำลังซื้อโทรศัพท์สมาร์ทโฟนเพื่อเข้าถึง Application : Line ได้

2. พฤติกรรมการใช้นวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application: Line ทางโทรศัพท์สมาร์ทโฟน

โดยเหตุผลกลุ่มตัวอย่างที่ใช้งาน Application : Line คือ เพื่อการบันเทิง อัพเดทสถานะส่วนตัว ข้อมูลส่วนตัว รูปภาพ ใช้ในการพักผ่อนเป็นงานอดิเรก ดูหนัง ฟังเพลง เล่นเกมและนำไปใช้ในการหาข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลรวมถึงการสนทนากับเพื่อน (Chat) ซึ่งในข้อนี้เป็นเหตุผลส่วนใหญ่ในการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยมีความตั้งใจภายในเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมภายนอก สอดคล้องกับแนวคิดด้านพฤติกรรมการสื่อสาร การใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์บ่งบอกถึงความสนใจซึ่งเป็นปัจจัยภายในของแต่ละบุคคล (Kitthiwatthana & Nithikasetunthorn, 2004) และจากการศึกษาวิจัยพบอีกว่า เหตุผลของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ Application : Line มากกว่า Application อื่น ๆ คือ ใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนสติกเกอร์มีมากมาย และมีความทันสมัย ซึ่งตรงกับ Kullajitjeawong (2013) ที่กล่าวว่า Line เป็นรูปแบบของโปรแกรมสนทนาบนสมาร์ทโฟนที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อเป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสาร ความแตกต่างอย่างสร้างสรรค์ที่ทำให้ Line โดดเด่น คือ “รูปแบบของสติกเกอร์” รวมทั้งคุณลักษณะเฉพาะในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสนทนาด้วยเสียง การสื่อสารแบบกลุ่ม การสร้างไทม์ไลน์ และการเล่นเกม เป็นต้น

โดยสถานที่กลุ่มตัวอย่างเข้าใช้งาน Application : Line มากที่สุดและสะดวกที่สุดคือ ที่บ้าน/หอพัก สถานศึกษา และร้านอาหาร ตามลำดับ และนอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังสามารถเข้าถึง Application : Line ได้พร้อมกับการทำสิ่งอื่น ๆ ไปด้วยกัน อาทิ ชมโทรทัศน์ รับประทานอาหาร หรือเรียน จะเห็นได้ว่า กลุ่มตัวอย่าง

สามารถเข้าใช้เว็บไซต์กรรมการสื่อสารดังกล่าวได้ตลอดเวลา และสามารถเข้าถึงได้ในเวลาเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีทางด้านเทคโนโลยีเป็นตัวกำหนด ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีช่วยขยายประสิทธิภาพของมนุษย์ รวมถึงเนื้อหาต่าง ๆ ที่ถูกนำมาเสนอผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ที่สามารถเข้าถึงได้จากทั้งคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ (Kreawthep, 1998)

สำหรับพฤติกรรมการเข้าใช้งานการใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ของนักศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก พบว่าช่วงเวลาที่เข้าใช้งานมากที่สุดคือ 18.01-21.00 น. เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่นักศึกษาเลิกเรียนและเดินทางกลับบ้านหรือหอพัก พักผ่อนตามอัธยาศัย จึงใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการเข้าใช้งาน Application : Line โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างใช้เวลาในการเข้าใช้มากกว่า 7 ครั้ง รวมเป็นเวลามากกว่า 5 ชั่วโมงและใช้ทุกวัน ซึ่งตรงกับพฤติกรรมการใช้ชีวิตของผู้บริโภคคนไทยที่เปิดใช้งานเครือข่ายสังคมออนไลน์รวมต่อวันไม่น้อยกว่า 4 ชั่วโมง และพฤติกรรมการใช้งานส่วนใหญ่ใช้ในการพูดคุยกับเพื่อนและคนรู้จัก รวมถึงการอัปเดตข้อมูลข่าวสารในกลุ่มเพื่อน (Deemool & Chumkreaw, 2010) เนื่องจากในปัจจุบัน คนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ง่าย และเทคโนโลยีที่มีในปัจจุบันทำให้การสื่อสารเกิดขึ้นได้ง่ายในทุก ๆ ที่ ทุกเวลา จึงสามารถเข้าถึงและเข้าใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ได้ตลอดเวลาตามต้องการ

3. รูปแบบการดำเนินชีวิต

ทางด้านรูปแบบการดำเนินชีวิตของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาได้ใช้แนวทางการศึกษาที่สอดคล้องกับ Kotler (2002) ที่กล่าวว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นแบบแผนการใช้ชีวิตของบุคคลที่แสดงออกในรูปของลักษณะจิตนิสัย (Psychographics) ซึ่งสามารถวัดได้จาก กิจกรรม (Activities) ความสนใจ (Interest) และความคิดเห็น (Opinion) ซึ่งจะพบว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตดังกล่าวสอดคล้องกับพื้นฐานความคิดในกรอบที่ว่าแต่ละบุคคลนั้นมีความสนใจที่แน่นอนในการดำเนินชีวิตและมีการกระทำที่สนองต่อความสนใจนั้น ๆ อย่างแน่นอนเป็นประจำ รูปแบบการดำเนินชีวิตไม่ได้หมายถึงกิจกรรมที่ทำเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ เฉพาะเหตุการณ์ เพราะบางครั้งกิจกรรมที่ทำนั้นอาจมีวัตถุประสงค์ที่ต่างกันในแต่ละครั้งซึ่งรูปแบบ โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ส่วนใหญ่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านด้านการศึกษเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต เป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึง กิจกรรม ความสนใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ต่อตนเอง การเรียนและครอบครัว ตัวอย่างเช่น การเข้าเรียนตรงเวลา หรือหลังเลิกเรียนกลับที่พักทันทีเสมอ เป็นต้น (Reimer, 1995)

รูปแบบการดำเนินชีวิตใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ด้านความบันเทิง สนุกสนาน ด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรุหระ ด้านสุขภาพ ความสวยงาม ด้านการศึกษเล่าเรียน ครอบครัว การใช้ชีวิต และด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตกรรมการสื่อสารผ่านแอปพลิเคชัน LINE ของกลุ่มตัวอย่างในทิศทางบวก ซึ่งได้แก่ ความถี่และเวลาเฉลี่ยต่อวันในการเข้าใช้บริการ LINE ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Kotler (2002) ที่ว่ารูปแบบการดำเนินชีวิตเป็นหนึ่งในปัจจัยด้านตัวบุคคลที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคประกอบกับเครือข่ายสังคมออนไลน์สะท้อนให้เห็นรูปแบบการติดต่อสื่อสารของผู้คนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนสามารถติดต่อสื่อสาร บอกเล่าถึงความเป็นไปของตนเอง และประสบการณ์ต่าง ๆ ของตนให้ผู้อื่นได้รับรู้

ดังนั้น พบข้อสรุปว่า รูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับความถี่ในการใช้บริการ Line ในทิศทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านกิจกรรมมาก ก็จะมีผลในการเข้าใช้ Line มากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทางด้านพฤติกรรมการสื่อสารที่ว่า บุคคลจะกระทำตอบสนองสิ่งเร้า ซึ่งสิ่งเร้าในที่นี้หมายถึงความชอบเข้าสังคม ทำกิจกรรมนอกบ้าน การเป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูง และครอบครัว

(Kitthiwatthana & Nithikasetsunthorn, 2004) คนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มคนที่นิยมการพบปะสังสรรค์กับบุคคลในสังคม และรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้พวกเขาสามารถติดต่อ พูดคุย และแลกเปลี่ยนข้อมูลกับกลุ่มเพื่อนได้

นอกจากนี้รูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ด้านความบันเทิง สนุกสนาน ด้านความมีรสนิยม สะดวกสบาย หรูหรา ด้านสุขภาพ ความสวยงาม ด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว การใช้ชีวิต และด้านกิจกรรมอันเป็นสาธารณสังคม มีความสัมพันธ์กับเวลาเฉลี่ยต่อวันในการใช้บริการนวัตกรรมการสื่อสารผ่าน Application : Line ในทิศทางบวก กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตทั้ง 6 ด้านมาก ก็จะมีเวลาเฉลี่ยต่อวันในการเข้าใช้ Application : Line มากตามไปด้วยเช่นกัน ซึ่งระยะเวลาโดยเฉลี่ยที่กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดใช้ในการเข้าใช้บริการ Application : Line คือ มากกว่า 5 ชั่วโมง โดยกิจกรรมที่คนกลุ่มนี้ทำเป็นประจำก็คือ ฟังเพลงและชมภาพยนตร์ เล่นอินเทอร์เน็ต/เกมเมื่อมีเวลาว่าง อาจใช้เวลาพักผ่อนในการดู ละครทีวี ข่าว วาไรตี้ ซื้อสินค้าเทคโนโลยี ที่ออกรุ่นใหม่ ผ่านการใช้ Application : Line ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisutthipan (2002) ที่กล่าวไว้ว่าความถี่และระยะเวลาในการเปิดรับอินเทอร์เน็ต มีความสัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตในด้านการเป็นสมาชิกกลุ่มหรือสังคมต่าง ๆ ในด้านการพูดคุยสนทนา และหาเพื่อนทางสื่อสังคมออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ไลน์ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านประชากรศาสตร์พบว่ากลุ่มประชากรตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในจังหวัดพิษณุโลก มีช่วงอายุระหว่าง 18-24 ปี เป็นกลุ่มตัวอย่างที่อยู่ใน Generation M หากพิจารณาจากปัจจัยทางประชากรและสถานะแวดล้อม รวมไปถึง life style ของ Generation M แล้วจะเห็นได้ว่าการเจาะกลุ่มตลาดนี้ สินค้าหรือบริการต้องมีคุณภาพและยังต้องมีความเป็นตัวเองสูง มีความโดดเด่น อีกทั้งการเข้าถึงกลุ่ม Generation M หากทำในตลาดปกติเพียงอย่างเดียวอาจไม่สามารถสื่อสารกับ Generation M ได้เพียงพอ เพราะผู้บริโภคกลุ่มนี้เปิดรับข้อมูลข่าวสารโดยใช้สื่อดิจิทัลหรือออนไลน์เป็นหลัก ดังนั้น การเข้าถึงและการทำตลาดกับ Millennium Generation จึงควรมุ่งเน้นที่สื่อดิจิทัลและออนไลน์เป็นสำคัญ
2. ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิต รูปแบบการดำเนินชีวิตที่มุ่งเน้นด้านด้านการศึกษาเล่าเรียน ครอบครัว และการใช้ชีวิต เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตส่วนมากของประชากรทั้งหมด ดังนั้น ควรนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลสิ่งที่น่าสนใจที่เน้นหนักไปทางด้าน กิจกรรม ความรู้ ความสนใจ ที่เกี่ยวข้องกับ ตัวบุคคล การเรียน หรือ กิจกรรมที่ทำกันเป็นครอบครัวได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการศึกษาเครือข่ายสังคมออนไลน์เฉพาะ Application : Line เพียงอย่างเดียว ดังนั้นจึงเป็นที่น่าสนใจในการศึกษาใน Application ประเภทอื่นๆ เพื่อทำความเข้าใจถึงลักษณะของเครือข่ายสังคมออนไลน์ในเชิงลึก
2. การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นเฉพาะกลุ่มกลุ่มนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ที่มีการใช้บริการ Application: Line เพียงกลุ่มเดียว ในการศึกษาครั้งต่อไปจึงควรมีการศึกษาในกลุ่มเป้าหมายกลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มวัยกลางคน กลุ่มสาวโสด กลุ่มชายรักชาย หรือกลุ่มผู้สูงอายุ เป็นต้น ว่ามีพฤติกรรมการใช้ Application : Line และรูปแบบการดำเนินชีวิตของแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร

References

- Cherdchusin, P. & Yenjabok, P. (2013). **Usage Behavior of “Line” Social Application of Which Affects Complacency and Utilization : Sripatum University Undergraduate.** [Online]. Available : <https://www.spu.ac.th/commarts/files/2014/06/บทความวิชาการ-พจชัย.pdf> [2015, October 14].
- Chaichuy, W. (2017). **Elderlies’ experience in using LINE application : a phenomenological Study, Silpakorn University.** [Online]. Available : <https://www.tcithaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/87705> [2018, February 19].
- Dailynews Online. (2013) **Thais play line over 15 million.** [Online]. Available : <http://www.dailynews.co.th/technology/196675> [2015, October 28].
- Deemool, W. & Chumkreaw, T. (2010). **Social Network : New dimension of organization.** Independent Study. Master of Science, Business Administration Faculty. Maejo University.
- Kitthiwatthana, K. & Nithikasetunthorn, P. (2004). **Basic Concepts of Behavior : Communication Theory and Behavior Communication.** Nonthaburi : Sukhothai Thammathirat Printing; 2004.
- Kotler, P. (2002). **Marketing Management : Analysis, Planning, Implementation and Control.** NJ : Prentice Hall.
- Kreawthep, K. (1998). **Mass Communication : Theory.** Bangkok : Pabpim Printing.
- Kullajitjeaowong, S. (2013). **Line : Smart phone Creative Communication Pattern/Good and limit point Usage.** Executive Journal : Bangkok University.
- Panyana, S. (2014). **Strategies for Integrating in Politics of Social Media Consumer Behavior in Mass Media and New Media.** [Online]. Available : http://www.mediaartsdesign.org/project_detail.php?project_id=480 [2015, October 28].
- Prasitratthasin, S. (2007). **Social Research Methodology.** Bangkok : National Institute of Development Administration.
- Reimer, B. (1995). **Youth and Modern Lifestyle in Youth Culture in Youth Modernity.** London : Sage Publication.
- Srisutthipan, O. (2002). **Opinion, media exposure and lifestyle of internet users in Bangkok.** Master of Communication Arts, Faculty of Journalist & Communication Thammasat University.
- Thammasat, Business School, Business Research Center. (1999). **Bangkok lifestyle pattern.** Bangkok : Thammasat University.
- Wilakchai, N. (2009). Relations between Stats and Research. **Golden Teak : Humanity and Social Science Journal**, 15(1), 1-13.